

MORS VENIT VELOCITER

ZA MARIÍ KALENSKOU

Dne 18. května 2014 zemřela po krátké nemoci ve věku 92 let univerzitní profesorka JUDr. Marie Kalenská, Dr.Sc. (narozena 23. listopadu 1921 v Nové Vsi).

Poté, co Marie Kalenská ukončila v roce 1943 svá středoškolská studia maturitou, vystudovala Masarykovu školu zdravotní a sociální péče. Studia na Právnické fakultě Karlovy univerzity absolvovala v letech 1945–1948. Poté nastoupila do právního a legislativního oddělení Ústřední rady odborů. Odtud v roce 1960 přešla jako interní vědecká aspirantka na Ústav státu a práva ČSAV, kde byl jejím školitelem Viktor Knapp a kde v roce 1963 obhájila titul kandidátky věd. V ústavu působila jako vědecká pracovnice do roku 1964. Ačkoli Marie Kalenská začala v roce 1965 pedagogicky působit na své alma mater – ještě v tom roce byla jmenována docentkou – kde na katedře pracovního práva a sociálního zabezpečení vyučovala až do roku 2004 (do roku 1999 působila jako vedoucí katedry), své vazby k Ústavu státu a práva ČSAV nepřerušila a vědecky s ním spolupracovala i nadále. Za svého působení na fakultě vychovala velké množství studentů, z nichž někteří jsou nyní již významnými odborníky v oboru pracovního práva, na jehož konstituci a rozvoji má Marie Kalenská významnou účast. Podílela se také na tvorbě řady učebnic pracovního práva a práva sociálního zabezpečení, počínaje tou, která byla po přijetí zákoníku práce vydána jako první v roce 1967. Mnozí z jejích někdejších studentů stále vzpomínají, jak velký vliv měla Marie Kalenská na jejich profesní profilaci. Svými životními zkušenostmi a laskavým chováním byla nejen velkou pomocnicí při veškeré činnosti, ale až do konce svého života i příkladem pro všechny, s nimiž se setkávala. Vědeckou hodnost doktorky věd získala v roce 1969 obhájením spisu *Základní teoretické otázky pracovního poměru*. Následujícího roku měla být jmenována profesorkou, jmenování se však dočkala až v roce 1990. V roce 2007 byla jmenována emeritní profesorkou Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Za aktivní přínos vědě pracovního práva a za pedagogickou činnost na Karlově univerzitě udělil profesor Kalenské rektor univerzity Václav Hampl v roce 2011 stříbrnou medaili.

Vědecký profil Marie Kalenské je spojen s pracovním právem a právem sociálního zabezpečení. V těchto disciplínách publikovala přes 250 studií a statí, její vystoupení na vědeckých konferencích čítají hodně přes stovku, účastnila se studijních pobytů a vědeckých stáží na řadě evropských univerzit (Terst, Utrecht aj.), vytvořila několik monografií. Z těch, které vznikly před rokem 1990, je namístě uvést její práce *Socialistická pracovní kázeň* (1965), *Pracovní právo v nové soustavě řízení* (1965), *Kolektivní smlouvy* (1966), *Základní teoretické otázky pracovního poměru* (1969), *Sociální politika a kádrový, personální a sociální rozvoj pracovních kolektivů* (1983) nebo *Pracovní poměr v socialistickém právu* (1984). Po roce 1989 se profesorka Kalenská významně angažovala v diskusích a pracech sledujících přizpůsobení pracovního práva změnám hospodářským a společenským podmínkám. Kromě řady článků se značnou měrou podílela na tvorbě nových učebnic pracovního práva a práva sociálního zabezpečení a náleží jí také spoluautorství publikace *The Czechoslovak Labour Law* vydané v Haagu nakladatelstvím Kluwer Law International v roce 1998.

Marie Kalenská byla dlouhá léta významnou přispěvatelkou časopisu *Právník* a v průběhu čtyřiceti let zde publikovala na dvacet statí. Poprvé jí *Právník* otiskl již v roce 1957 studii *O zaměstnávání dětí a mládeže*, naposledy profesorka Kalenská uveřejnila v našem časopisu v roce 1997 polemické pojednání *Zachováme zákoník práce?* Název této stati ukazuje na

základní vědecké krédo Marie Kalenské. Stála při vzniku zákoníku práce, usilovala o jeho zachování a samostatnost a vystupovala na jeho obranu, kdykoli měla za to, že je kodex pracovního práva ohrožen. Od roku 1990 působila jako členka expertních komisí při federálním i českém ministerstvu práce a sociálních věcí zabývajících se novelami zákoníku práce i přípravou nového zákoníku práce z roku 2006; tehdy významně ovlivnila jeho původní koncepci postavenou na metodě delegace. Pro pracovní právo se profesorka Kalenská angažovala i jinde. Působila ve správním výboru Mezinárodní společnosti pro právo a sociálního zabezpečení, v roce 1991 se podílela na založení české Společnosti pro pracovní právo a sociální zabezpečení, byla členkou redakční rady časopisu *The International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations* i některých dalších, včetně *Bulletinu advokacie*. Za svoji činnost obdržela Marie Kalenská četná uznání a vyznamenání, mimo jiné také stříbrnou medaili Antonína Randy, kterou jí v roce 1997 udělila Jednota českých právníků za celoživotní činnost.

Zbylo-li profesorce Kalenské v jejím bohatě naplněném životě něco volného času, věnovala se cestování, čtení nebo zahrádkářství. Do posledních chvil se však intenzivně zajímala o odbornou činnost v juristických oblastech, jimž se celý život naplno věnovala, a zájemcům o pracovní právo a právo sociálního zabezpečení pomáhala radou i skutky.

Život Marie Kalenské je spojen s oborem právní vědy, který v letech, kdy jej vzdělávala, prošel složitým a nejednou rozporuplným vývojem. Vědecké dílo Marie Kalenské – a hlavně její zásadní práce vznikající v turbulentním půlstoletí života naší společnosti – mapuje nejednoduchou cestu pracovního práva od poloviny XX. století k současnosti i názorové proměny, kterými pracovní právo formovaly a provázely juristická doktrína i politika. V každém případě představuje profesorka Kalenská nepřehlédnutelnou personu zdejší nauky pracovního práva a práva sociálního zabezpečení a její rozsáhlé dílo se nabízí k analýze a nestrannému zhodnocení.

Vědecká komunita pozbyla v profesorce Marii Kalenské významnou osobnost a ti, kdo se s ní blíže znali a spolupracovali s ní, ztrácejí obětavou a moudrou kolegyni a také vzácného člověka, na kterého nelze zapomenout.